

هنر رزم

سون جو

مترجم

نادر سعیدی

فهرست

- پیشگفتار مترجم ۹
پیشگفتار ۱۳
یک: پی‌ریزی نقشه‌ها ۲۱
دو: برپایی عملیات ۲۵
سه: شمشیر در نیام ۲۹
چهار: رزم آرای ۳۳
پنج: نیرو ۳۷
شش: نقاط ضعف و قوت ۴۱
هفت: رزمایش ۴۷
هشت: رزم آرای‌های گوناگون ۵۵
نُه: راهپیمایی لشکر ۵۹
ده: زمین ۶۹
یازده: نُه موقعیت زمین ۷۵
دوازده: حمله با آتش ۹۳
سیزده: استفاده از جاسوسان ۹۷

یک پی‌ریزی نقشه‌ها

سون جو گفت: هنر رزم برای کشور اهمیت ویژه دارد. مسئله‌ی زندگی و مرگ است، راهی است به سوی ایمنی یا نابودی. پس در هیچ شرایطی نباید آن را نادیده گرفت. پنج عامل ثابت بر هنر رزم حاکم است که تمامی آن‌ها را باید همیشه مد نظر داشت. این عوامل عبارتند از: قانون اخلاق؛ آسمان؛ زمین؛ فرمانده؛ روش و انضباط. قانون اخلاق، مردم را در هماهنگی کامل با رهبر قرار می‌دهد، به گونه‌ای که از جان گذشته و بدون ترس از خطرات، از او پیروی می‌کنند. آسمان به معنای شب و روز، سرما و گرما، زمان و فصل است. زمین شامل فاصله‌های دور و نزدیک، خطر و امنیت، زمین باز یا گذرگاه‌های تنگ، و احتمالات مرگ و زندگی است.

فرمانده بیانگر فضایل خردورزی، صمیمیت، خیرخواهی، شجاعت و قاطعیت است. روش و انضباط، یعنی سرداری سپاه در تقسیم‌بندی‌های مناسب، رتبه‌بندی سازمانی در جات در میان افسران، نگهداری و مرمت راه‌هایی که آذوقه و مهمات از طریق آن‌ها به سپاه می‌رسد، و نظارت بر هزینه‌های نظامی.

پنج عامل ثابت بر هنر رزم حاکم است که تمامی آن‌ها را باید همیشه مد نظر داشت. این عوامل عبارتند از: قانون اخلاق؛ آسمان؛ زمین؛ فرمانده؛ روش و انضباط.

این پنج عاملی است که هر سردار باید با آن‌ها آشنا باشد. آن کس که آن‌ها را بداند، پیروز خواهد شد. آن کس که نداند، شکست خواهد خورد.

پس، به هنگام بررسی اوضاع نظامی خود و دشمن، مقایسه کنید و تصمیم بگیرید:

کدام حاکم از قانون اخلاق بهره‌مند است؟

کدام سردار بیشترین توانایی را دارد؟

برتری از نظر زمین و آسمان با کدام طرف است؟

انضباط در کدام طرف با بیشترین قاطعیت اعمال می‌شود؟

تو مو به داستان جالبی از تساوتساو (۲۲۰-۱۵۵ ق.م). اشاره می‌کند. او که فردی به تمام معنی مقرراتی و منضبط بود، مطابق با قوانین سختی که خود برای جلوگیری از صدمه زدن به محصولات کشاورزی مقرر کرده بود، بعد از اینکه گذاشت اسبش در یک مزرعه‌ی ذرت بچرد، خود را به اعدام محکوم کرد! اما با اصرار و پافشاری زیاد، ترغیبش کردند که حس عدالتخواهی‌اش را با تراشیدن موی سرش ارضا کند. «وقتی قانونی می‌گذارید، مراقب باشید از آن نافرمانی نشود؛ اگر نافرمانی دیدید، متخلف را اعدام کنید.»

کدام ارتش قدرتمندتر است؟

در کدام طرف، افسران و مردان بیشتر تعلیم یافته‌اند؟

در کدام سپاه، این یقین بیشتر وجود دارد که لیاقت به تناسب پاداش می‌گیرد و

سو، عمل به گونه‌ای سزاوار تنبیه می‌شود؟

با این هفت پاسخ، می‌توانم پیروزی یا شکست را پیش‌بینی کنم. سرداری که اندرز مرا فراگیرد و مطابق آن عمل کند، پیروز خواهد بود، این سردار را در سمتش ابقا کنید! فرماندهی که اندرز مرا نادیده گیرد یا خلاف آن عمل کند، شکست خواهد

کدام حاکم از قانون اخلاق بهره‌مند است؟

کدام سردار بیشترین توانایی را دارد؟

برتری از نظر زمین و آسمان با کدام طرف است؟

انضباط در کدام طرف با بیشترین قاطعیت اعمال می‌شود؟

کدام ارتش قدرتمندتر است؟

در کدام طرف، افسران و مردان بیشتر تعلیم یافته‌اند؟

در کدام سپاه، این یقین بیشتر وجود دارد که لیاقت به تناسب پاداش می‌گیرد و سوءعمل به گونه‌ای سزاوار تنبیه می‌شود؟

با این هفت پاسخ، می‌توانم پیروزی یا شکست را پیش‌بینی کنم.

خورد، این سردار را از مقامش عزل کنید. اما به یاد داشته باشید که در عین توجه به بهره‌گیری از توصیه‌های من، در کسب موفقیت‌های آرمانی فراتر و بهتر از چهارچوب معمول بکوشید و نقشه‌های خود را مطابق آن وضعیت‌های مناسب و سودمند تغییر دهید و تعدیل کنید.

تمام جنگ‌ها متکی بر حيله‌اند. پس، آنگاه که قادر به حمله‌ایم، باید خود را عاجز از حمله نشان دهیم؛ زمانی که از نیروهای خود استفاده می‌کنیم، باید تظاهر به بی‌کنشی کنیم. آنگاه که نزدیکیم، به دشمن بیاورانیم که دوریم. اگر دوریم، باید دشمن را در این تصور نگاه داریم که نزدیکیم. طعمه بگذارید تا دشمن را به دام بکشید. تظاهر به بی‌نظمی کنید و دشمن را پامال و خرد کنید. اگر دشمن از هر سو در امان است، آماده‌ی نبرد او باشید. اگر نیروی دشمن برتر است، از او پرهیز کنید. اگر حریف شما زودخشم است، بکوشید او را خشمگین کنید. وانمود کنید ضعیفید تا احساس غرور و خودبزرگ‌بینی را در دشمن برانگیزید. اگر در فراغت است، آرامش او را به هم بزنید. اگر نیروهای او متحدند، در میان آن‌ها تفرقه بیافرینید. از جایی به او حمله کنید که آمادگی دفاع ندارد، زمانی از راه برسید که انتظارش را ندارد.

سرداری در میدان پیروز است که قبل از آغاز نبرد، محاسبات گسترده کند. سرداری که با محاسبات اندک وارد پیکار می‌شود، شکست می‌خورد. پس محاسبات همه‌جانبه، ما را به سوی پیروزی هدایت می‌کند و محاسبات اندک به سوی شکست، حتی اگر هرگز حسابگری نکنیم! با توجه به این نکته می‌توانم پیروز و شکست‌خورده‌ی میدان را پیش‌بینی کنم.

تمام جنگ‌ها متکی بر حيله‌اند. پس، آنگاه که قادر به حمله‌ایم، باید خود را عاجز از حمله نشان دهیم؛ زمانی که از نیروهای خود استفاده می‌کنیم، باید تظاهر به بی‌کنشی کنیم. آنگاه که نزدیکیم، به دشمن بیاورانیم که دوریم. اگر دوریم، باید دشمن را در این تصور نگاه داریم که نزدیکیم.